

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.89

30.5.2019.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 88. sednice Komisije za žalbe, održane 30.5.2019. godine, sa početkom u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni svi članovi Komisije: Stojan Marković, Zlatko Čobović, Vlado Mareš, Vera Didanović, Dragan Đorđević, Ljiljana Smajlović, Nevena Krivokapić, Višnja Arandelović, Ivana Stjelja, Filip Švarn i Draga Božinović.

Ostali prisutni: Nina Marinac iz advokatske kancelarije Stojković, koja zastupa Ringier Axel Springer i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Ivana Krstića na tekst objavljen na portalu „Alo.rs“
2. Razmatranje žalbe Ministarstva kulture i infomisanja Republike Srbije na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telegraf“
3. Razmatranje žalbe Vladimira Vrbaškog na tekst objavljen u dnevnom listu „Srpski telagraf“
4. Razmatranje žalbe Nevenke Medić na tekst objavljen na portalu „Petrovački glasnik“
5. Razmatranje žalbe Nenada Životića, Slobodana Miloševića, Danijela Damjanovića, Momira Jovanovića, Nenada Horvata i Ivana Nikolića na tekst objavljen na portalu „Tpknews“
6. Razmatranje žalbe Zaštitnika građana na tekst objavljen u dnevnom listu „Danas“
7. Razmatranje žalbe Share fondacije na tekst objavljen na portalu „Blic žena“
8. Razmatranje žalbe Share fondacije na drugi tekst objavljen na portalu „Blic žena“
9. Razmatranje žalbe Share fondacije na tekst objavljen na portalu „Blic.rs“
10. Razmatranje žalbe Share fondacije na tekst objavljen na portalu „B92.net“
11. Razmatranje žalbe Nevene Krivokapić na tekst objavljen na portalu „Alo.rs“

Članovi Komisije su na početku sednice obavešteni da je za ovu sednicu Asocijacija medija izabrala Filipa Švarma umesto odsutnog Vukašina Obradovića, dok je NUNS, umesto takođe odsutne Tamare Skrozza, odredio Dragu Božinović za zamenu.

1. Ivan Krstić podneo je žalbu Savetu za štampu zbog toga što je “Alo” netačno preneo njegov tvit, tačnije što je u tekst dodata rečenica koje u tuitu nema, kao i zato što redakcija nije objavila demanti koji je poslao. U toku rasprave, Zlatko Čobović je rekao da nema nikakve sumnje da je Kodeks prekršen, jer je njegova izjava netačno preneti - u tuitu piše jedno, a u tekstu nešto sasvim drugo. Dodao je da je i odgovor redakcije simptomatičan i ukazuje na nešto što je postalo tendencija u medijima – da se laž proglasi isitnom i onda se brani ta lažna istina. Iako nema nikakvog spora da Krstić nije napisao ono što su oni preneli, u odgovoru na žalbu tvrde da je tačno preneto „agresivno značenje poruke“. Dodao je i da, po njegovom mišljenju, nije tačno da demanti, kako trdi redakcija, ne ispunjava uslove da bude objavljen. Ljiljana Smajlović je rekla da svakako u obrazloženju odluke treba naglasiti da Komisiju ne zanima kako bi se redakcija branila na sudu, nego kojim se novinarskim razlozima rukovodila da ne objavi demanti. I sam odgovor redakcije je podsmešljiv i potcenjivački, što dodatno svedoči da razlozi za to nisu bili novinarske prirode. Istakla je i da ovakav način „izveštavanja“ dovodi u opasnost podnosioca žalbe. Nevena Krivokapić je takođe navela da se redakcija poziva na zakon kada objašnjava zašto odgovor nije objavljen, ali da se Savet ne bavi zakonom, nego etikom, a etički bi bilo da se čak neuka stranka poduči kako da priredi odgovor kako bi on mogao biti objavljen. Nakon diskusije, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1 i 2 Poglavlja I.

2. Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije podnelo je žalbu verujući da je list, objavljivanjem netačne informacije da je ministar slao policiju da hapsi urednika „Srpskog telegrafa“, prekršio više tačaka Kodeksa novinara iz odeljaka Istinitost izveštavanja, Novinarska pažnja i Odnos prema izvorima informacija. Filip Švarm je ukazao na to da Ministarstvo ne može imati nikakve veze sa privođenjem, jer takve naloge izdaje sud, tako da je jasno da je objavljeno nešto što je potpuno netačno, odnosno da je Kodeks prekršen. Sa ovim su se saglasili i ostali članovi Komisije, a u toku kraće rasprave Ljiljana Smajlović je istakla i da je prekršena odredba koja se odnosi na zabranu unošenja neopravdanog straha među ljude, jer se ovakvim pisanjem zastrašuju drugi novinari. Komisija je potom jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1, 2 i 5 Odeljka I i tačka 8 Odeljka VI.

3. Advokati Vladimira Vrbaškog podneli su žalbu zbog, kako su naveli, još jednog u nizu tekstova koji su u prethodnih nekoliko meseci objavljeni o njemu, a kojima se “na krajnje neprofesionalan, protivzakonit i neprimeren način, vređa čast i dostojanstvo njihovog klijenta. Članovi Komisije ocenili su da je reč o još jednom tekstu, kakve su već razmatrali na prethodnoj sednici, da je praktično iste sadržine i da se Vrbaški ponovo optužuje za iste malverzacije. Ljiljana Smajlović je naglasila da je Vrbaški veoma ozbiljno oštećen ovakvim napisima, jer se protiv njega mesecima vodi kampanja, a sličnog mišljenja je bio i Zlatko Čobović, koji je rekao da bi u obrazloženju odluke trebalo istaći da vođenje ovakve hajke nije ni najmanje naivno i da ozbiljno ugrožava osobu o kojoj se piše. Komisija je jednoglasno odlučila da je prekršena tačka 3 Odeljka IV.

4. Nevenka Medić podnela je žalbu zbog teksta u kojem se njena sestra i ona optužuju da su prevarile na desetine radnika koji su išli na rad u inostranstvo. Članovi Komisije prihvatili su, predloge predsedavajućeg i generalnog sekretara u vezi sa tačkama Kodeksa koje su prekršene time što je portal izneo neosnovane optužbe, odnosno glasine, i to samo na osnovu jednog izvora. Komisija je jednoglasno izrekla javnu opomenu zbog kršenja tačaka 2, 4 i 5 Odeljka I.

5. Šestorica funkcionera Lovačkog udurženja “Trest” iz Petrovca na Mlavi žalila su se Savetu za štampu verujući da su spornim tekstom prekršene brojne odredbe Kodeksa novinara iz odeljaka: Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara, Novinarska pažnja, Odnos prema izvorima informacija i Zaštita privatnosti. Članovi Komisije su u kraćoj raspravi, prihvatili sve navode podnosioca žalbe i jednoglasno odlučili da su prekršene tačke 1, 2, 4 i 5 Odeljka I i tačke 1 i 2 Odeljka V.

6. Stručna služba Zaštitinika navela je u žalbi Savetu za štampu da „Danas“ nije objavio odgovor koju su uputili na sporni tekst, već je, naprotiv, redakcija nastavila da i u narednim tekstovima ponavlja neistinite tvrdnje. Stojan Marković je, u raspravi, istakao da „Danas“ nije imao obavezu da objavi demanti, jer je u tekstu već objavljena njegova izjava, a sam demanti je znatno duži od teksta. Dodao je da smatra da redakcija nema obavezu da poduči Zaštitnika građana kako da napiše odgovor, jer nije reč o nekoj stranki. Ljiljana Smajlović je naglasila da pravo na odgovor ne podrazumeva objavljivanje autorskog teksta, koji je duži od teksta na koji se odnosi, niti medij ima obavezu da objavi svaki odgovor. Dodala je da ima problem sa tim što su u kasnijem tekstu korišćeni delovi demantija koji nije objavljen, ali da ne misli da je prekršen Kodeks. Filip Švarn je rekao da je ovo „granični slučaj“, jer se može govoriti o tome da medij mora da objavi odgovor. Ipak, ovde je problem ne samo što je duži od teksta i što proširuje temu u odnosu na tekst, već i to što predstavlja neku vrstu zloupotrebe koja kod nas polako postaje standard – da neko ne odgovori ili šturo odgovori kada se od njega zatraži izjava, a posle šalje demanti u koji stavlja ono što nije rekao prvi put. Ostali članovi Komisije izneli su slične stavove, pa je jednoglasno odlučeno da Kodeks nije prekršen.

Nevena Krivokapić nije učestvovala u daljem toku sednice, budući da je zaposlena u Share fondaciji, a jednu žalbu je i sama podnela. Iz rasprave i odlučivanja o žalbama koje se odnose na portal „Blic žena“ i „Blic.rs“ nije učestvovala Vera Didanović, zaposlena u kompaniji Ringier Axel Springer, koja je izdavač tih medija. Sve žalbe odnosile su se na prikriveno oglašavanje, odnosno na to da su mediji kao novinske tekstove objavili komercijalne sadržaje.

7. U vezi sa žalbom na tekst „U kom gradu ćete vi dočekati Novu godinu“, Stojan Maković je rekao da smatra problematičnim dve stvari. Pravo da li je Share fondacija imala pravo da podnese žalbu na tekst koji je objavljen 20 novembra 2018. godine, s obzirom na to da je Statut fondacije tek 10. januara ove godine promenjen tako da u njene ciljeve spada i zaštita, edukacija i informisanje potrošača u digitalnom okruženju. Druga dilema odnosi se na to da li tekst, koji je objavljen pre nekoliko meseci i odnosi se na novogodišnje aranžmane, sada ima više ikakvog uticaja na čitaoce, odnosno potrošače, tačnije koja je svrha da se toliko kasnije utvrđuje prekršaj Kodeksa u tekstu koji više niko ne čita. Filip Švarn je takođe mislio da Share nije imala legitimitet u trenutku podnošenja žalbe, dok se Ivana Stjelja nije saglasila sa ovim. Ona je rekla da su bili nadležni i pre poslednjih izmena Statuta, jer se bave zaštitom ljudskih prava u digitalnom okruženju, a u Poslovniku stoji da žalbu može podneti

organizacija koja se bavi zaštitom ljudskih prava, kao i s obzirom na to da se ovde radi o zaštiti javnog, difuznog interesa. Članovi Komisije su na kraju prihvatili da je Share fondacija ispunila formalne uslove za podnošenje žalbe, ali su, budući da je tekst zastareo i više ne utiče ni na koji način na čitaoce, jednoglasno odlučili da Kodeks nije prekršen.

8. U vezi sa žalbom na tekst „Odmor na Kritu za 299 evra“ Komisija je zaključila da je nedvosmisleno reč o komercijalnom sadržaju koji nije označen, zbog čega je jednoglasno odlučila da je prekršena tačka 7 Odeljka IV i odgovarajuća smernica iz poglavlja Odgovornost novinara.

9. Većina članova Komisije smatrala je da je time što su fotografije jasno označene sa promo jasno da nije reč o novinskom tekstu, ali je predloženo da se redakciji preporuči da jasno označi i sam tekst. Ivana Stjelja smatrala je da Kodeks jeste prekršen, jer se oznaka promo nalazi samo na fotografijama, a ceo tekst nije tako označen,

10. U kraćoj raspravi o tekstu objavljenom na portalu „B92. net“, članovi Komisije su zaključili da Kodeks nije prekršen, odnosno da čitaoci nisu ničim dovedeni u zabludu, budući da je jasno naznačeno da je reč o tekstu sa promocije novog telefona, u kojem su iznete informacije koje zanimaju čitaoce. Odluka da nema prekršaja doneta je jednoglasno.

11. Slična rasprava vođena je i o žalbi na tekst objavljen na portalu „Alo.rs“, za koji je Komisija, takođe jednoglasno, odlučila da nema prekršaja Kodeksa.

Sednica je završena u 19.20 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajući

Stojan Marković